

ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2007-2013

Σπεύδει βραδέως για την Αυτοδιοίκηση

- Καθυστερεί η υλοποίηση των προβλέψεων για διευκόλυνση της Τ.Α. στη διαχείριση του ΕΣΠΑ
- Η οικονομική ύφεση και η καθυστέρηση ροής κονδυλίων από το ΕΣΠΑ πλήττουν τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη
- Προτεραιότητα τα Προγράμματα Τοπικής Ανάπτυξης και η στελέχωση υπηρεσιών ΟΤΑ

Από την 1η Γενάρη του 2007 η χώρα μας επισήμως έχει μπει στον αστερισμό των προγραμμάτων του Εθνικού Σχεδίου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ ή Δ' ΚΠΣ). Ωστόσο η αγωνία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης να ξεπεραστούν τα εμπόδια και να καταφέρει να εκμεταλλευτεί την - κατά πολλούς - τελευταία ευκαιρία του Δ' ΚΠΣ, παραμένει, αφού το δυνατό «γκάζι» της εκκίνησης, φαίνεται πως το διαδέχτηκε... παρατεταμένο φρένο.

Σήμερα, σχεδόν είκοσι μήνες μετά καταγράφεται εν πολλοίς, η εξής κατάσταση:

- Ο μεγαλύτερος όγκος έργων και δράσεων της μεταβατικής περιόδου καλύπτεται με έργα - «γέφυρες», από τα οποία η Αυτοδιοίκηση ελάχιστα επωφελείται.
- Αν και έχει ξεκινήσει η ενεργοποίηση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, έχουν εκδοθεί προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος για έργα και δράσεις συνολικού ύψους μόλις 1 δις ευρώ (πλην αυτών του υπουργείου Γεωργίας), όταν η δημόσια δαπάνη για όλο το πρόγραμμα ανέρχεται στα 36 δις ευρώ.

- Με την περαιτέρω μείωση των δαπανών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων για το 2009, πλήττονται ευθέως και τα συγχρηματοδοτούμενα από το ΕΣΠΑ έργα, και άρα και έργα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Οι πολλές προβλέψεις που θα διευκόλυναν την Τοπική Αυτοδιοίκηση, σύμφωνα με στο Ν.3614/2007, για τη διαχείριση του ΕΣΠΑ, δυστυχώς, παραμένουν ακόμη στα χαρτιά.
- Οι δήμοι κάνουν μεμονωμένες, ασυντόνιστες αλλά φιλότιμες προσπάθειες να ωριμάσουν μόνοι τους έργα, να ετοιμάσουν το προσωπικό και τους κατάλληλους υπηρεσια-

κούς μηχανισμούς για να αποκτήσουν επάρκεια, να υλοποιήσουν εν τέλει έργα και δράσεις του ΕΣΠΑ..

Ποιος λοιπόν και πως θα αποδείξει ότι πραγματικά «Ξέρει από ΕΣΠΑ» - κατά την προσφιλή ατάκα της σχετικής διαφήμισης - και ότι δε θα ακολουθήσουμε την πεπατημένη του Γ' ΚΠΣ, ότι δηλαδή τελικά «...πιγαίνει με βέσπα»;

Η εκκίνηση του ΕΣΠΑ

Σύμφωνα λοιπόν με μέχρι τώρα στοιχεία του υπουργείου Οικονομικών που έχουν δει το φως της δημοσιότητας, έχει ήδη ξεκινήσει η ενεργοποίηση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Έχει ήδη εκχωρηθεί δημόσια δαπάνη περίπου 1 δις ευρώ στις 13 ενδιάμεσες περιφερειακές διαχειριστικές αρχές, οι οποίες προχωρούν στην προκήρυξη των δράσεων, ενώ υπολογίζεται ότι για το πρώτο «κύμα» των έργων της τέταρτης προγραμματικής περιόδου 2007-2013, μέχρι το καλοκαίρι του 2010, θα είναι συνολικού ύψους 2,7 δις ευρώ.

Ενδεικτικά αναφέρουμε προσκλήσεις ενδιαφέροντος για έργα του ΕΣΠΑ, που είναι ήδη στον αέρα:

- ✓ Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι»,
- ✓ Πράσινη Ζωή στη Πόλη,
- ✓ Διαχείριση και Διανομή Ύδατος (πόσιμο νερό) για την Περιφέρεια Αττικής (Ωρωπός κ.λπ.),
- ✓ Αναβάθμιση περιφερειακού οδικού δικτύου Αν. Μακεδονίας και Θράκης,
- ✓ Έργα για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και βελτίωσης της ποιότητας ζωής ηλικιωμένων ατόμων μέσω των Κέντρων Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ),
- ✓ Ολοκλήρωση, αναβάθμιση, βελτίωση επαρχιακού δικτύου περιφέρειας Θεσσαλίας,

Η μείωση του ΠΔΕ αφορά και έργα του ΕΣΠΑ

Με την κατάθεση του προσχεδίου του κρατικού προϋπολογισμού για το 2009 προκύπτει ότι μειώνονται οι δαπάνες για το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων. Συγκεκριμένα σε σχέση με το 2008 - που είχε ήδη μείωση κατά 30% σε σχέση με το 2007 - η μείωση συνολικά στο συγχρηματοδοτούμενο σκέλος είναι της τάξης του 10%. Και αυτό συμβαίνει, όπως σημειώνεται από παραγωγικούς φορείς της χώρας, την πλέον ακατάλληλη περίοδο, εν μέσω της διεθνούς οικονομικής κρίσης και της σημαντικής επιβράδυνσης της οικονομίας μας.

Μείωση της τάξης του 24% παρουσιάζουν και τα συγχρηματοδοτούμενα περιφερειακά προγράμματα, ενώ τα νομαρχιακά μειώνονται κατά 32%.

Εάν υπολογιστεί ότι ένα μέρος της μείωσης αυτής αφορά έργα του ΕΣΠΑ, φαίνεται η εξαγγελία της Κυβέρνησης, ότι το 80% των πόρων του ΕΣΠΑ θα πάει στην Περιφέρεια, να αυτουπονομεύεται.

Σε συνδυασμό δε με τις καθυστερήσεις που σημειώνονται στην ενεργοποίηση Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, όπως σημειώνουν έγκυροι σχολιαστές στο δημόσιο διάλογο

που αναπτύσσεται για το θέμα, συνεπάγεται ρίσκο και για το ίδιο το ΕΣΠΑ, καθώς η προθεσμία απορρόφησης των πόρων του 2007 τρέχει ήδη από την 1/1/2007 και λήγει το 2010. Στην ουσία, η προθεσμία των τεσσάρων ετών περιορίζεται σε μόλις δύο χρόνια, προκαλώντας μια πίεση ακόμη μεγαλύτερη απ' ότι στην εκκίνηση του Γ' ΚΠΣ.

Η προετοιμασία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για το ΕΣΠΑ 2007-2013

Σ' ό,τι αφορά την Τοπική Αυτοδιοίκηση και το ΕΣΠΑ αυτό που καταγράφεται μέχρι τώρα είναι ότι οι δήμοι «τρέχουν» ασυντόνιστα, αλλά φιλότιμα να προλάβουν να εκμεταλλευτούν, τη μοναδική ευκαιρία, όπως έχει χαρακτηριστεί από την πλειοψηφία των αιρετών το Δ' ΚΠΣ. Την ίδια στιγμή η υλοποίηση έργων του Γ' ΚΠΣ, είναι στοίχημα - πρόκληση για πάρα πολλούς δήμους της χώρας.

Η προθυμία όμως αυτή, μέχρι τώρα συναντά τουλάχιστον τα «μειωμένα αντανακλαστικά» ανταπόκρισης της Κυβέρνησης, προκειμένου να συντονιστούν στην ταχύτητα τα δύο μέρη.

Η ενεργοποίηση της «ΔΗΜΟΣ Α.Ε.» έχει ξεφύγει από τον αρχικό προγραμματισμό

που είχε συμφωνηθεί με την ΚΕΔΚΕ.

Πολλές προβλέψεις, που θα διευκόλυναν την Τοπική Αυτοδιοίκηση και είχαν ρυθμιστεί με το Ν.3614/2007 για τη διαχείριση του ΕΣΠΑ, έχουν μείνει στα χαρτιά, παρά τις περί αντιθέτου πρόσφατες δηλώσεις του αρμοδίου υφυπουργού Οικονομίας, ο οποίος στις αρχές Σεπτεμβρίου δήλωνε χαρακτηριστικά τα εξής: «Με την προετοιμασία μας, φροντίσαμε να περιορίσουμε όλες τις πιθανές αιτίες εμπλοκών και καθυστερήσεων και να προλάβουμε προβλήματα, όπως αυτά που εκ των υστέρων κληθήκαμε να αντιμετωπίσουμε στο Γ' ΚΠΣ. Σήμερα οι διαδικασίες έχουν ολοκληρωθεί και η υλοποίηση του ΕΣΠΑ 2007-2013 ξεκινάει με ένα ολοκληρωμένο και σαφές πλαίσιο κανόνων λειτουργίας... Επιπλέον, μια σειρά από καινοτομίες, όπως η πιστοποίηση της διαχειριστικής επάρκειας των φορέων υλοποίησης και η δημιουργία της ΔΗΜΟΣ Α.Ε. για την στήριξη των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, μας βοηθούν να διασφαλίσουμε όχι μόνο την αριθμητική απορρόφηση των πόρων, αλλά και την ποιοτική αξιοποίησή τους, μέχρι το τελευταίο ευρώ, προς όφελος της χώρας και των πολιτών».

Ας δούμε όμως τι συμβαίνει στην πραγματικότητα μέχρι στιγμής:

ΔΗΜΟΣ Α.Ε.:

Καθυστερεί η σύστασή της

Οι συζητήσεις μεταξύ του υπουργείου Οικονομικών και της ΚΕΔΚΕ για τη συγκρότηση και λειτουργία της ΔΗΜΟΣ Α.Ε. έχουν ολοκληρωθεί και το αναμενόμενο ήταν η Εταιρεία να είχε ήδη συσταθεί, ώστε να τεθεί σε λειτουργία το 2009. Μάλιστα η ΚΕΔΚΕ, προκειμένου να καλυφθούν περαιτέρω καθυστερήσεις εκτόνησε και κατέθεσε από τις αρχές Σεπτεμβρίου και Επιχειρησιακό Σχέδιο (business plan), που αφορά όλη την προγραμματική περίοδο και περιγράφει τους στρατηγικούς στόχους και τις απαραίτητες επιχειρησιακές δράσεις, προκειμένου να ανταποκριθεί η εταιρεία στη ζήτηση των υπηρεσιών της από τους ΟΤΑ.

Μέχρι τώρα, πάντως, δεν έχει εκδοθεί η από τον νόμο προβλεπόμενη Κοινή Υπουργική Απόφαση των υπουργείων Εσωτερικών και Οικονομικών για τη σύσταση της ΔΗΜΟΣ Α.Ε. Υπενθυμίζεται ότι στο Δ.Σ. της ΔΗΜΟΣ Α.Ε. την πλειοψηφία των μελών θα την έχει η ΚΕΔΚΕ. Και ότι στη ΔΗΜΟΣ Α.Ε. μπορούν να απευθυνθούν οι ΟΤΑ που δεν έχουν διαχειριστική επάρκεια, αλλά και όσοι έχουν - εφόσον διατυπώσουν σχετικό αίτημα - για την προετοιμασία, ωρίμανση και κατασκευή τεχνικών έργων υποδομής των ΟΤΑ, μεταξύ αυτών και έργα επεξεργασίας και διάθεσης αποβλήτων.

Προγράμματα Τοπικής Ανάπτυξης: κρέμονται από μία υπό έκδοση ΚΥΑ

Σύμφωνα με το νόμο 3614/2007 προβλέπεται η δυνατότητα εκπόνησης από κάθε Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Νομού ενός Προγράμματος Τοπικής Ανάπτυξης, στο οποίο θα περιληφθούν και τα έργα των ΟΤΑ, που δεν έχει επιβεβαιωθεί η διαχειριστική επάρκειά τους, προκειμένου να ενταχθούν στο Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ) μετά από άμεση αξιολόγηση.

Σε συνάντηση της ΚΕΔΚΕ με την ηγεσία του υπουργείου Οικονομικών τον Ιούνιο, είχε συμφωνηθεί να προωθηθεί αμέσως η σχετική ΚΥΑ και να δοθούν οι σχετικές οδηγίες προς τους γενικούς γραμματείς των Περιφερειών, ώστε να προβλέψουν τη χρηματοδότηση το 2009 από τα ΠΕΠ των έργων των δήμων που περιλαμβάνονται στα Προγράμ-

ματα Τοπικής Ανάπτυξης.

Μέχρι σήμερα δεν υπάρχει κάτι νεότερο, ενώ είναι γνωστό ότι η πλειοψηφία των ΟΤΑ που δεν έχουν τη δυνατότητα επιβεβαίωσης της διαχειριστικής επάρκειας, κινδυνεύουν να αποκλειστούν από τα προγράμματα της νέας προγραμματικής περιόδου.

Πρόγραμμα Υποστήριξης ΤΕΔΚ: δεν χρηματοδοτείται

Στο νόμο του ΕΣΠΑ προβλέπεται, σύμφωνα με την πρόταση της ΚΕΔΚΕ, η δυνατότητα σύστασης Ομάδων Υποστήριξης των ΟΤΑ στις ΤΕΔΚ, αλλά το υπουργείο Οικονομικών δεν ανέλαβε να χρηματοδοτήσει τη λειτουργία τους.

Πρόγραμμα Υποστήριξης της Πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης

Η ΚΕΔΚΕ έχει υποβάλλει στο υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών πρόταση χρηματοδότησης ενός Προγράμματος Υποστήριξης της Πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης ύψους 7,6 εκ. ευρώ, το οποίο περιέχει τις εξής δράσεις: Εφαρμογή του μεταβατικού συστήματος επιβεβαίωσης της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, υποστήριξη και προετοιμασία των δήμων στην ωρίμανση και την υλοποίηση των έργων τους, υποστήριξη του Προγράμματος Τοπικής Ανάπτυξης κάθε Τοπικής Ένωσης.

Αν και βρέθηκε λύση για τη χρηματοδότηση του προγράμματος - 3 εκ. από το υπουργείο Οικονομικών, 4,7 εκ. ευρώ από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Διοικητική Μεταρρύθμιση» και το Πρόγραμμα «ΘΗΣΕ-ΑΣ» - εκκρεμεί η έκδοση της από το νόμο προβλεπόμενης Κοινής Υπουργικής Απόφασης, για να προχωρήσει η υλοποίηση του Προγράμματος.

Επιβεβαίωση της διαχειριστικής επάρκειας κατά τη μεταβατική περίοδο

Σε αγώνα δρόμου έχουν επιδοθεί οι περισσότεροι δήμοι της χώρας - ιδιαίτερα όσοι συγκεντρώνουν τις απαραίτητες προδιαγραφές - προκειμένου να αποκτήσουν την «μεταβατική πιστοποίηση» της διαχειριστικής επάρκειάς τους, ως δικαιούχων των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ. Σχετικές περιφερειακές ενημερωτικές για τους ΟΤΑ συσκέψεις έχει

πραγματοποιήσει η ΚΕΔΚΕ σε συνεργασία με την ΕΕΤΑΑ, στις οποίες κοινός παρονομαστής είναι οι συνεχείς εκκλήσεις για επίσπευση των διαδικασιών λειτουργίας και στελέχωσης της ΔΗΜΟΣ Α.Ε., για τεχνική υποστήριξη των δήμων και των Τοπικών Ενώσεων, για στελέχωση των ομάδων έργου υποστήριξης των ΟΤΑ, ώστε να προχωρήσουν τα Τοπικά Αναπτυξιακά Προγράμματα. Σημειώνεται ότι όσοι φορείς επιβεβαιώσουν την επάρκειά τους για την μεταβατική περίοδο, θα επανακριθούν με βάση τα κριτήρια και τις απαιτήσεις που θα θέσει το Ελληνικό Πρότυπο/ Τεχνική Προδιαγραφή διαχείρισης συγχρηματοδοτούμενων έργων του ΕΣΠΑ, που έχει αναλάβει ο ΕΛΟΤ και το οποίο αναμένεται να παρουσιαστεί σύντομα και να τεθεί σε εφαρμογή από την 1/1/2009.

Ωστόσο εκτιμάται ότι η πιστοποίηση θα είναι πολλαπλά πιο δύσκολη.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, η επάρκεια των δικαιούχων της Δ' Προγραμματικής Περιόδου θα κρίνεται σε ετήσια βάση μέσω διαδικασιών επιθεώρησης και ελέγχου.

Οι μέχρι τώρα προβλέψεις πάντως λένε ότι από τους συνολικά 6.000 ως τώρα τελικούς δικαιούχους των έργων, οι οποίοι ασχολήθηκαν με το Γ' ΚΠΣ, ζήτημα είναι αν θα μπορούν να λειτουργήσουν με το ΕΣΠΑ 600 δικαιούχοι.

Στην περίπτωση όμως που φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν επιβεβαιώσουν τη διαχειριστική τους επάρκεια, υπάρχει η δυνατότητα η αρμοδιότητα υλοποίησης έργων τους να μεταβιβασθεί με προγραμματική σύμβαση στην Αρχή, στην οποία υπάγονται ή από την οποία εποπτεύονται ή σε συναφή δημόσια υπηρεσία ή ΟΤΑ α' και β' βαθμού ή ανώνυμη εταιρεία του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή στη ΔΗΜΟΣ Α.Ε. ή σε αναπτυξιακή ανώνυμη εταιρεία των ΟΤΑ, η οποία ικανοποιεί τα κριτήρια διαχειριστικής επάρκειας δικαιούχων.

Το συμπέρασμα λοιπόν είναι πως σε μια περίοδο που η πραγματική οικονομία απειλείται με ύφεση, οι πόροι από το ΕΣΠΑ, συνδυασμός εθνικών και ευρωπαϊκών πόρων, μπορούν και πρέπει να συμβάλλουν στην ανάπτυξη και την απασχόληση. Και όσο καθυστερεί η ροή κονδυλίων προς την Αυτοδιοίκηση τα προβλήματα θα είναι εντονότερα σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.